

Den næste sag på dagsordenen var:

54) Forespørgsel nr. F 55:

Forespørgsel til justitsministeren:

»Vil regeringen redegøre for, hvilke initiativer den vil tage for at sikre, at man som borger kan bruge elektronisk kommunikation uden risiko for at blive aflyttet, og herunder, hvilke initiativer regeringen vil tage på internationalt plan for at få fastslået, at aflytning af civil elektronisk kommunikation ikke er acceptabel, og hvorledes regeringen forholder sig til en undersøgelse på EU-plan af aflytning af elektronisk kommunikation?«

Af Knud Erik Hansen (SF), Jes Lunde (SF) og Villy Søvndal (SF).

(Forespørgslen anmeldt 7/4 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/4 2000).

Sammen med denne sag foretoges:

55) Forespørgsel nr. F 56:

Forespørgsel til justitsministeren og forsvarsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om det globale aflytningssystem Echelon og om danske myndigheders bestræbelser på at hindre spionage mod danske politikere, humanitære organisationer, virksomheder og borgere?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Forespørgslen anmeldt 7/4 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/4 2000).

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal allerede nu meddele, at afstemninger om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til tirsdag den 23. maj 2000.

Ordføreren for forespørgerne til forespørgsel nr. F 55, hr. Knud Erik Hansen.

Begrundelse

Knud Erik Hansen (SF):

Der har i de sidste år været mange tegn og også beviser på, at der foregår aflytning af elektronisk kommunikation. Det sætter en ny dagsorden for os som borgere og også for det internationale samfund. Vi oplever, at den verden, der i årtier har haft en selvforståelse som værende den frie verden, hvor hvert enkelt menneske har ret til frit at kommunikere, uden at andre lytter, har opbygget et overvågningssystem, som ville gøre ethvert totalitært samfund misundeligt, mens den frie, vestlige verden tavs ser

til, at der findes systemer, der kan true frihed til både tanke og tale.

Vi mener derfor, at der er brug for, at vi som politisk ansvarlige tager stilling til denne situation, til, hvorledes vi kan beskytte borgerne, og også hvorledes vi skal forholde os til de lande og de organisationer, der bryder brevhemmeligheden.

Da det er en international aktivitet, er det vores opfattelse, at der også er brug for, at vi handler på europæisk plan, og at vi også som samfund aktivt går ind i diskussionen på europæisk plan og begynder at sætte dette spørgsmål på dagsordenen i internationale fora.

Anden næstformand (Henning Grove):

Ordføreren for forespørgerne til forespørgsel nr. F 56, hr. Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

De forespørgsler, vi har her i dag, er jo et led i det arbejde, som går ud på at få den danske regering til at erkende eksistensen og omfanget af den omfattende aflytning af telekommunikation af enhver art, lige fra telefonsamtaler til telefax og e-mail, som foregår på amerikansk og britisk foranledning, bl.a. i det veldokumenterede system Echelon.

Vi havde jo i efteråret, bl.a. i forbindelse med nogle samråd, hvor også forsvarsministeren bidrog, en spirende dansk erkendelse af, at der rent faktisk her foregår noget, som er krænkende for borgernes rettigheder. Det blev i hvert fald erkendt fra forsvarsministerens side, at Danmark selv har en aflytningstation, flere endda, men i hvert fald én på Aflandshage, og at Danmark har efterretningssaftaler om udveksling af oplysninger med andre magter – store demokratier tror jeg var det udtryk, ministeren brugte – men indtil denne dag har ministrene kategorisk afvist at have kendskab til Echelon.

I går kunne Ekstra Bladet offentliggøre, at en amerikansk undersøgelse fra Repræsentanternes Hus har dokumenteret eksistensen af de amerikanske aflytningssystemer, og derfor håber jeg ærlig talt, at den her debat kan starte med, at den legen kispus, som ministrene har udøvet i ikke alene måneder, men efterhånden år efter år, nu kan høre op, så vi dermed kan få en officiel erkendelse fra den danske regerings side af det her problem, således at vi kan komme til den næste fase i arbejdet, nemlig at få gjort noget ved det.

Besvarelse

Justitsministeren (Frank Jensen):

De to forespørgsler, vi nu behandler, har berøring med flere ministerområder. Både forskningsministeren, erhvervsministeren, forsvarsministeren og jeg selv har da også flere gange inden for den seneste tid haft lejlighed til over for Folketinget at redegøre for de forhold, som også er genstand for de to forespørgsler, vi har nu.

Når der i dag spørges om, hvilke initiativer regeringen vil tage for at sikre fortroligheden af elektronisk kommunikation, ved jeg, at f.eks. forskningsministeren senest bl.a. i et samråd i Folketingets Europaudvalg den 28. april i år har redegjort for regeringens krypteringspolitik. Og hovedlinjerne i regeringens krypteringspolitik er klar og er netop udtryk for den vægt, som regeringen både nationalt og internationalt tillægger det, at vi alle kan have tillid til elektronisk kommunikation.

Lad mig her i starten af debatten citere fra et brev, som jeg sammen med de tre andre nævnte ministre på området her i starten af april måned sendte til IT-Sikkerhedsrådet. Brevet beskriver nemlig på udmærket vis Danmarks politik på krypteringsområdet.

Jeg citerer fra det brev, der er underskrevet af de tre kolleger og mig selv:

»Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og import af kryptering, skal fastholdes, og Danmark vil aktivt fremme brugen af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.

Med henblik på at fremme IT-udviklingen skal der iværksættes initiativer til udbredelse af stærk kryptering i Danmark. Det bør ske gennem initiativer, der sigter på at skabe øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering og på, at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.

Danmark bør ikke gennemføre regulering med nøgledeponering. Vi bør fortsat følge den internationale udvikling på området og samtidig være opmærksom på behovet for, at politiet i overensstemmelse med retsplejelovens retsikkerhedsgarantier fortsat kan gøre brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet.

Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse, såkaldte dual use goods, i EU og i Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til slutbrugerne.«

Kort sagt kan regeringens krypteringspolitik således sammenfattes i tre punkter:

Vi vil understøtte den fri udbredelse af stærk kryptering med henblik på at styrke sikkerheden i og dermed tilliden til elektronisk kommunikation.

For det andet vil vi samtidig følge de muligheder og behov, der også internationalt måtte vise sig for at sikre en effektiv retshåndhævelse med hensyn til det kriminelle miljøes brug af moderne kommunikation og kryptering.

For det tredje vil vi have fri international handel med krypteringsprodukter, men ønsker naturligvis ikke at eksportere produkter til ustabile områder i verden, hvor der er særlig risiko for, at de vil blive misbrugt.

Det er, hvad regeringen både nationalt og internationalt vil arbejde for, når vi taler om at beskytte elektronisk kommunikation.

Forespørgslen går også på, hvordan regeringen forholder sig til en undersøgelse på EU-plan af aflytning af elektronisk kommunikation. Også dette spørgsmål har tidligere været rejst på baggrund af den debat, som omtalen af det såkaldte Echelon-system har givet anledning til.

Som jeg i den forbindelse senest har orienteret om i et samråd i Folketingets Europaudvalg den 28. april i år, vil den danske regering naturligvis vurdere et eventuelt forslag om en undersøgelse i EU-regi nærmere. Og når et sådant forslag bliver fremsat på dagsordenen for et kommende rådsmøde, vil regeringen på helt sædvanlig vis forelægge det og regeringens indstilling for Folketinget.

Hvad regeringens indstilling i givet fald vil være, må i sagens natur bero på, hvad forslaget nærmere går ud på, og om en sådan undersøgelse i givet fald måtte have udsigt til at kunne gennemføres på en tilfredsstillende måde. Jeg har i øvrigt tidligere tilkendegivet, at vi efter regeringens opfattelse hverken har grundlag for at iværksætte en rent dansk undersøgelse eller for fra dansk side at fremsætte forslag om en undersøgelse på europæisk plan. Det er fortsat situationen.

Også de forhold, som forespørgslen fra Enhedslisten vedrører, har regeringen i flere

omgange haft lejlighed til at redegøre for over for Folketinget. Både forsvarsministeren og jeg selv har tidligere oplyst, at vi ikke har kendskab til det såkaldte Echelon-aflytningssystem ud over de oplysninger, som har været fremlagt i pressen og i de rapporter fra bl.a. Europa-Parlamentet, som også har været omtalt i medierne. Jeg – og her taler jeg også på vegne af forsvarsministeren – har ikke i dag noget nyt at tilføje med hensyn til dette spørgsmål.

Så spørges der til de danske myndigheders bestræbelser på at forhindre spionage mod politikere, humanitære organisationer m.v.

Jeg lægger her til grund, at der med udtrykket »spionage« i den her sammenhæng sigtes til ulovlig aflytning af elektronisk kommunikation. Jeg vil derfor henvise til den redegørelse for regeringens krypteringspolitik, som jeg har givet under besvarelsen af forespørgslen rejst af SF, hvor jeg netop har beskrevet de ting, som regeringen arbejder med med henblik på at sikre, at vi kan bruge elektronisk kommunikation uden risiko for at blive aflyttet både som borgere og som myndigheder, men det gælder i høj grad også virksomheder og organisationer i vores land.

Det er i den forbindelse vigtigt for mig at understrege, at vi alle må forholde os til den teknologiske udvikling, og at den både rummer fordele og ulemper. Og en af de ulemper er risikoen for aflytning, Echelon eller ej. Derfor må vi alle sammen være opmærksomme på behovet for at beskytte vores kommunikation. Hvis vi ønsker at kommunikere sikkert, når vi taler om moderne elektronisk kommunikation, så vil beskyttelse sige, at vi skal kryptere. Sådan har vores udvikling jo været. Vi har, hver gang der er kommet en ny måde at kommunikere på, jo også fundet ud af, hvordan vi kan beskytte den kommunikation, vi ønsker at holde fortrolig.

Det er i det lys, man skal betragte regeringens krypteringspolitik. Den går netop, som jeg har nævnt det tidligere, ud på, at vi ønsker at udbrede anvendelsen af effektive krypteringsværktøjer og øge opmærksomheden omkring IT-sikkerhed i bredden, både over for private borgere og over for myndigheder og organisationer.

Lad mig i øvrigt i den forbindelse bemærke, at vi ikke – i hvert fald mig bekendt – har oplysninger om, at f.eks. danske virksomheder skulle have været udsat for eller har anmeldt mere konkrete mistanker om at skulle have væ-

ret udsat for aflytning af den karakter, som er temaet for Enhedslistens forespørgsel.

Jeg håber med de ord at have besvaret de to forespørgsler, som er rejst, og ser frem til den videre debat.

Forhandling

Knud Erik Hansen (SF):

Da det sidste forår blev sandsynliggjort, at der eksisterer et omfattende aflytningssystem, rejste der sig en naturlig storm mod regeringen med det helt naturlige spørgsmål, om Danmark var med i sådan en aflytning.

Vi har så det sidste år oplevet en regering, der hele tiden afviste, at Danmark deltager i en sådan aflytning, men der er også samtidig sagt, at man udveksler efterretninger med andre lande, men så sandelig ikke kender til noget, der hedder Echelon. Det er næsten blevet som en besværgelse.

Jeg skal ikke her rejse debatten om Echelons eksistens. Det vil nok igen få regeringen til at flygte over i en krog og slå syv kors for sig, og så kommer vi ikke længere.

Men der har været så mange uafhængige tegn på eksistensen, at vi ikke behøver at diskutere den mere. Det er indiskutabelt, at det er teknisk muligt at lave en massiv overvågning af elektronisk kommunikation, og at der er lande, der investerer i det udstyr, der kan gøre det, og at den elektroniske kommunikation aflyttes.

Det er også indiskutabelt, at den aflytning, der foretages, også retter sig mod kanaler, der bruges til civil elektronisk kommunikation. Hvor meget af den tappede civile kommunikation der så udnyttes, er et åbent spørgsmål. Men den kan udnyttes, og der bliver aflyttet. Ethvert land vil selvfølgelig holde det for sig selv.

Men der er også tegn på, at USA har brugt tapning af kommunikation forretningsmæssigt til at kommunikere informationer videre til deres egne virksomheder i USA. Der er også tegn på, at der er planer om aflytning om ngo'er, og også, at det er sket.

Jeg synes, at disse mange tegn – og når jeg siger tegn, er det en forsigtig måde at udtrykke sig på – vi har set, faktisk er så stærke, at der ikke kan være nogen tvivl om, at dette sker. Og det sætter så en ny dagsorden for os som borgere også for det internationale samfund. Vi oplever, som jeg sagde i starten, at den verden,

der i årtier har haft en selvforståelse som værende den frie verden, hvor hvert enkelt menneske har ret til at kommunikere frit uden at andre lytter, ser ud til at opbygge et overvågningssystem, som næsten kun totalitære stater kunne tænke sig at gøre, og vi oplever også den verden, der håndhæver det frie ord, faktisk se tavst til, se tavst på, at der findes sådanne systemer, der faktisk kan true os på det, vi sætter højt, netop friheden både til tanke og tale.

Echelon, eller hvad det nu skal kaldes, er så ikke kun et spørgsmål om teknik. Det er heller ikke et spørgsmål om skæg og briller.

Og når sagen rejses her, er det, fordi den sætter en dagsorden for os som samfund, som vi skal tage stilling til, vi kan ikke vige uden om den. Og det er derfor, vi har rejst forespørgslen. Vi synes, det er vigtigt, at Folketinget tager stilling til, hvordan Danmark skal handle for at sikre en fri kommunikation.

Vi mener i SF, at det er vigtigt, at Danmark handler på to måder. Vi skal gøre, hvad vi kan for at sikre, at borgerne kan kommunikere uden aflytning. Og her er det ikke nok, at man bare siger fri kryptering. Der er også brug for, at det offentlige går foran og er med til at fremme, at kryptering reelt også kan anvendes.

Problemet er ikke kun, om vi har lov. Vi kan kun bruge det her reelt, hvis det bliver vidt udbredt, og da det ikke ser ud til i øjeblikket, at der er kræfter, der vil byde ind og sikre, at det bliver udbredt, jamen så er der brug for, at det offentlige går ind og er primus motor i udbredelsen af krypteringsværktøjer, som kan sikre en fri kommunikation, krypteringsværktøjer, som bygger på åben kildekode, også det, vi normalt kalder open source, så vi også kan være sikre på, at der ikke er bagdøre i det.

Men der er også brug for, at vi får sat en international dagsorden med opmærksomhed på elektronisk aflytning af civil kommunikation og med en klar afstand til, at det sker. Her mener vi, at EU kan være et godt forum, og det er SF's ønske, at Danmark ikke kun ser passivt til, som vi fik at vide i svaret her, og vil afvente andre, men at Danmark bliver en aktiv medspiller og aktivt går ind i den her debat og rejser den dagsorden ikke alene i EU, men også i internationale fora. På den baggrund vil vi henstille til Folketinget at vedtage følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til

- aktivt at arbejde for, at borgere ikke kun lovligt, men også i praksis kan anvende stærk kryptering,
- aktivt at arbejde for, at der i EU-regi gennemføres en undersøgelse af, om og hvordan borgere i EU-landene bliver udsat for aflytning af civil elektronisk kommunikation,
- på europæisk plan og/eller andet internationalt plan at tage initiativ til drøftelse af, hvorledes man skal beskytte borgere mod lande, organisationer og andre, der krænker brevhemmeligheden ved aflytning af civil elektronisk kommunikation.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 99).

Den fg. formand (Jan Petersen):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Hr. Keld Albrechtsen som ordfører for fore-spørgerne.

Keld Albrechtsen (EL):

Det er jo justitsministerens ansvar at forhindre spionage mod danske virksomheder, danske borgere, danske humanitære organisationer. Det er en del af justitsministerens ansvarsområde, og det er en del af efterretningstjenestens opgave. Det er faktisk efterretningstjenestens hovedopgave. Det er en opgave, som såvel ministeren som efterretningstjenesten i øjeblikket konsekvent forsømmer i et sådant omfang, at vi må tale om ansvarspådragende passivitet.

Ministeren har jo fået fremlagt, bl.a. gennem omfattende artikelsier i Ekstra Bladet og i Information, dokumentation for, at ikke alene eksisterer Echelon, men der foretages også en aflytning over hele verden og altså også her i Danmark, som strider både mod den amerikanske forfatning og mod de danske retsregler. Ikke desto mindre opretholder ministeren i dag den påstand, som simpelt hen ikke kan være rigtig, at den danske minister og den danske efterretningstjeneste ikke har kendskab til Echelon.

Jeg henledte ministerens opmærksomhed på de oplysninger, der var fremlagt i Ekstra Bladet i går. Jeg vil godt spørge ministeren, om han har sat sig i besiddelse af det revisionsmateriale, som er udarbejdet af den amerikanske kongres, og som dokumenterer, at man har et så-

dant omfattende kommunikationsaflytningssystem, som opererer verden over, og som man vil bevare. Det står udtrykkelig i rapporten, at man vil bevare det. Jeg vil godt spørge ministeren, om han har undersøgt den rapport, som jo er en officiel amerikansk rapport.

Så vil jeg også godt spørge ministeren, hvilke initiativer han vil tage på baggrund af den overordentlig interessante artikel, som er offentliggjort i Ekstra Bladet i dag af Margaret Newsham, hvor hun gør opmærksom på, at hun råder over dokumenter, som meget konkret dokumenterer ikke alene Echelons eksistens, men også at der er tale om et system, der bruges til at omgå og krænke de forfatningsmæssige rettigheder både i USA og i andre lande. Derfor har hun anlagt en sag ved de amerikanske domstole mod den amerikanske regering.

Hun oplyser, at man udveksler informationer og bruger dette her system til at lave aflytning uden for USA's grænser, som er ulovlig i USA, og at der på den måde er et kæmpe hul i den amerikanske forfatning.

Problemet er, at der også i Danmark er et tilsvarende hul, for vi ved jo – det fik vi jo bekræftet sidste efterår – at Danmark har efterretningsaftaler med andre lande om udveksling af oplysninger.

Jeg vil godt spørge, om ministeren nu vil tage imod det tilbud, som Margaret Newsham fremsætter i sin artikel, nemlig at ministeren kan få hendes telefonnummer og drøfte med hende, hvordan ministeren kan få adgang til de dokumenter, som hun baserer sin artikel på, og som jo er originaldokumenter fra de virksomheder, som har været med til at opbygge det amerikanske aflytningssystem, og hvoraf det fremgår, at de amerikanske forfatningsbestemmelser altså konsekvent tilsidesættes.

Ministeren har nu muligheden for at iværksætte en undersøgelse, som kan medføre en klarlægning af det her. Og ministeren kan ikke længere undskylde sig med, at der ikke eksisterer et kendskab. Et sådant kendskab kan ministeren og efterretningstjenesten altså få, hvis den selv ønsker det.

Det kan jo være fint nok at tale om fri kryptering, hvis den nu ellers var fri. Det er den jo ikke. Ministeren beskrev jo også, hvordan der er undtagelser, hvor efterretningstjenesten stadig væk holder øje med krypteringsprogrammer, det indrømmede ministeren jo. Men fri kryptering kan ikke løse dette her problem. Kun en

kontrol internationalt og i Danmark med disse efterretningstjenester, der er løbet helt uden for demokratisk kontrol, sådan som situationen er i dag, kun en sådan vej er farbar, hvis vi skal have det dér Big Brother-samfund, der er under opbygning, under kontrol, inden det er for sent. Derfor vil jeg fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

- »Folketinget opfordrer regeringen til
- at afkræve USA og Storbritannien en redegørelse for deres aflytning af civil telekommunikation i Danmark,
 - at give Folketinget en redegørelse om de danske efterretningstjenesters viden om NSA's aflytningssystemer, herunder Echelon,
 - at stille forslag i EU's Ministerråd om en EU-undersøgelse om aflytning af civil telekommunikation samt
 - at bistå Europa-Parlamentet med lignende undersøgelser.«
- (Forslag til vedtagelse nr. V 100).

Den fg. formand (Jan Petersen):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Fru Pernille Blach Hansen som ordfører.

Pernille Blach Hansen (S):

Det er jo ikke første gang, vi drøfter spørgsmålet om kryptering i Folketinget. I Socialdemokratiet har vi altid lagt meget vægt på, at elektronisk kommunikation skal være sikker. Brevhemmeligheden skal respekteres, uanset om det nu er elektroniske breve eller breve af den mere traditionelle slags.

Fire ministre har på vegne af regeringen præciseret den politik, som Danmark har på krypteringsområdet. I Socialdemokratiet støtter vi de hovedlinjer, som brevet giver udtryk for. Vi støtter, at udbredelsen af stærk kryptering fremmes aktivt, og der skal naturligvis være effektive redskaber, som den enkelte bruger kan anvende til at beskytte sig mod, at uvedkommene kigger med over skulderen.

Men der er stadig for lidt opmærksomhed omkring IT-sikkerheden. Og mange har ikke viden nok om de muligheder, der allerede findes. Derfor skal brugernes kendskab til kryptering og andre former for sikkerhedsforanstaltninger øges. Her kan det offentlige også gå for-

an og efterspørge systemer, der giver en høj grad af sikkerhed. Det vil have en gavnlig effekt på den private anvendelse af krypteringen.

Det såkaldte Echelon-samarbejde har også været grundigt debatteret i adskillige omgange ikke mindst i pressen. Her i Folketinget har vi også haft lejlighed til at drøfte Echelon-samarbejdet en del gange i det seneste års tid. Forespørgeren har gentagne gange rettet henvendelse til de ministre, der er her i dag, for at få bekræftet eksistensen af et sådant samarbejde.

Hver gang har svaret været det samme. Og på Socialdemokratiets vegne vil jeg gerne sige, at jeg ikke synes, at der er kommet noget nyt frem. Vi har fra flere ministre samstemmende fået at vide, at man ikke har oplysninger, der kan bekræfte eksistensen af Echelon ud over det, alle har kunnet læse om i dagspressen. Den samme melding har vi fået i dag. Som vi tidligere har givet udtryk for, finder vi ikke fra Socialdemokratiets side, at der er grundlag for at drage ministrenes svar i tvivl.

Med hensyn til en eventuel undersøgelse af elektronisk aflytning på EU-plan vil det næppe være helt enkelt at skrue en sådan undersøgelse sammen. Det er for vanskeligt at udtale sig om noget, der ikke har en mere præcis form endnu. Derfor mener jeg også, at det mest fornuftige vil være at vente med at tage stilling, til et mere konkret forslag bliver lagt på bordet.

Og så skal jeg til slut oplyse, at Socialdemokratiet ikke kan støtte nogen af de to forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge fru Pernille Blach Hansen, som jo ikke sidder med noget ministeransvar, men repræsenterer det største parti her i Folketinget, om hun personlig tror, at Echelon eksisterer eller ej.

Jeg synes, det er et lidt væsentligt spørgsmål, for hvis situationen er den, at Socialdemokratiet ikke ved med sig selv, om der findes et sådant aflytningssystem, og altså heller ikke har undersøgt det – det må jeg selvfølgelig også spørge om, men det ligger ligesom i udtalelserne, at man nok ikke har undersøgt det, så ville man jo vide det – vil jeg godt spørge: Vil Socialdemokratiet undersøge de oplysninger, som Ekstra Bladet har fremlagt i går og i dag, f.eks. sætte sig ned og gennemlæse den rapport, som er udarbejdet af Repræsentanternes Hus, og som do-

kumenterer eksistensen af disse aflytningssystemer?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Når vi har rejst debatten, er det også for at få en debat om eksistensen af elektronisk aflytning. Jeg synes, det er vigtigt, at vi også her klart og tydeligt siger, vi faktisk mener, det her er et problem, som vi skal gøre noget ved.

Jeg forstod fru Pernille Blach Hansen sådan, at Socialdemokratiet faktisk også nu erkender, at der er et problem. Når Socialdemokratiet så går ind i krypteringsdebatten på denne her måde, er det også, fordi Socialdemokratiet erkender, at det er et problem, at der foregår aflytning af civil elektronisk kommunikation.

Det, jeg så mangler som udsagn fra Socialdemokratiet, er også at erkende, at det her er et internationalt problem. Denne her aflytning foregår hen over grænserne, og hvordan kan Socialdemokratiet så tro, at vi kan klare det her bare ved, at vi krypterer selv? Hvordan kan Socialdemokratiet bare sætte sig hen i stolen og afvente, at andre gør noget, for det var jo det, jeg hørte? Hvis man virkelig mener, at det her er et problem, hvorfor bliver man så siddende i sofaen?

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Hr. Keld Albrechtsen spørger, om jeg personlig tror, at Echelon eksisterer. Som jeg sagde før, så ved jeg det ikke, men det er da muligt. Det kan sagtens være. Jeg synes bare, at det, vi skal forholde os til, er, at her diskuterer vi jo lidt varm luft. Selv om jeg måske personlig troede, Echelon eksisterede, hvad søren skulle jeg så gøre ved det? Skulle jeg henvende mig i USA og sige: Har I et Echelon-samarbejde, og kan jeg lige få lov til at se alle jeres hemmelige forhold, alle jeres hemmelige hvad det nu ellers skulle være? Det tror jeg simpelt hen ikke på er muligt.

Efterretningstjenester er jo nærmest pr. definition ikke offentligt tilgængelige. Det er der faktisk en meget god grund til. Så jeg synes egentlig, det interessante da må være, at vi lever i en verden, hvor IT og andre forskellige former for teknologi har gjort det muligt at gøre nogle ting, vi aldrig før har kunnet. Det er vi da nødt til at forholde os til. Jeg tror ikke på, at man bare kan lave en international kontrol med

efterretningstjenesterne, for efterretningstjenesterne er også pr. definition nationale.

Så det, der interesserer Socialdemokratiet, er: Hvordan kan vi gøre det muligt for borgerne at beskytte sig selv, hvis de frygter, de bliver aflyttet? Og dér synes jeg, krypteringspolitikken må være det centrale at diskutere. Det andet er simpelt hen ikke realistisk.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Pernille Blach Hansen tilhører en folketingsgruppe, der også har rummet mennesker som f.eks. Lasse Budtz, som jeg har haft den fornøjelse at samarbejde med, f.eks. omkring fremskaffelsen af oplysninger om amerikanske atomvåbenprogrammer.

Da var der en anden holdning i hr. Lasse Budtz' tid. Da undersøgte man tingene. Man lod sig ikke kyse af USA, hvis man havde en selvstændig opfattelse. Men nu kan jeg forstå, at Socialdemokratiets handlefrihed er deponeret henne i den amerikanske ambassade, hvorfra der i øvrigt formentlig foregår aflytningsaktiviteter.

Men så siger fru Pernille Blach Hansen: Hvad skulle det hjælpe at henvende sig til USA? Så vil jeg godt spørge, om Socialdemokratiet er klar over, at den tyske regering har henvendt sig til USA og fået aftaler med hensyn til, at man ikke må bruge amerikanske militære anlæg i Tyskland til at spionere fra. Er Socialdemokratiet klar over det?

Og hvorfor skulle man ikke kunne gøre noget tilsvarende fra dansk side? Hvad skulle forhindre det?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Altså undskyld, men hvad er det for en hjælperløshed? Jeg kunne godt hjælpe Socialdemokratiet lidt.

»Det her er varm luft.« Det er ikke varm luft. Det er en meget konkret virkelighed, der foregår rundt omkring os, som ikke er usandsynlig, den er altså meget sandsynlig. Og så oplever man Socialdemokratiet stå heroppe og sige: Hvad skal vi så gøre ved det?

Vi har en debat om EU, og vi har en debat på andre områder. Vi har Socialdemokratiet, som er vokset op ud af en international bevægelse, der har sagt, at hvis der sker noget internationalt, må vi gøre noget internationalt. Og her

skal vi så høre: Vi kan ikke gøre noget, vi må afvente.

Der er brug for, at den her debat bliver rejst på internationalt plan. Det kan Socialdemokratiet sagtens gøre uden at skulle have afsløret alle mulige efterretningsvæsener, man kan sagtens være med til at rejse en politisk debat omkring det her, og det er det, jeg hører Socialdemokratiet sige at de ikke vil.

Hvad er det for noget? Vil Socialdemokratiet være med til at rejse en politisk debat internationalt, eller vil de ikke? Hvad skal vi ellers bruge EU til?

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Jeg vil bare nøjes med at konstatere, at jeg på ét punkt er enig med SF's ordfører: Vi skal forholde os til virkeligheden. Men vi skal gøre det realistisk, og derfor mener jeg, at det, vi skal koncentrere os om, er, hvordan vi kan sikre, at danskere og danske virksomheder og danske borgere har mulighed for at beskytte sig mod elektronisk overvågning. Og det mener jeg egentlig er det, der er det helt centrale. Vi er nødt til at forholde os til de teknologiske værktøjer, der findes overalt i verden, og det tror jeg egentlig vi skal forholde os til i stedet for og så se på, hvordan vi så kan beskytte os.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Ja, så har vi Socialdemokratiet, som afpolitiserer sig selv. Realisme, det er forbeholdt både politikere og embedsmænd, men politikere har også den ting ud over embedsmændene, at de også har den mulighed, at de kan være med til at skabe verden og ændre verden. Hvis Socialdemokratiet kun vil være realister og ikke være med til at ændre verden, så er den gal.

Jens Hald Madsen (V):

Da Venstres ordfører, hr. Svend Aage Jensby, er forhindret i at være til stede, skal jeg oplæse følgende tale:

Den 9. december 1999 havde vi her i Tinget en længere debat i anledning af, at Enhedslisten havde rettet en forespørgsel, F 5, til forsvarsministeren, justitsministeren og forskningsministeren om, hvad der kunne oplyses om bl.a. den parlamentariske kontrol med Echelon og andre aflytningssystemer både i udlandet og herhjemme, og om, hvorledes regeringen ville styrke den parlamentariske kontrol.

Under debatten gav forsvarsministeren på regeringens vegne efter Venstres opfattelse en fyldestgørende besvarelse af forespørgslen. Ministeren oplyste dengang, at forsvaret og FE hverken deltager i det såkaldte Echelon-system eller bidrager hertil, og at ministeren i øvrigt ikke var i stand til at kommentere de oplysninger, der dengang havde været fremme i pressen herom.

Nu, altså kun 5 måneder senere, står vi her så med en ny forespørgsel fra Enhedslisten, der på ny ønsker justitsministerens og forsvarsministerens redegørelse for Echelon-systemet og om danske myndigheders bestræbelser på at hindre spionage mod danske politikere, virksomheder m.v. Altså i det væsentlige den samme problematik, som debatten i december drejede sig om.

Siden da har visse avisartikler beskæftiget sig med det såkaldte Echelon-system, og det har bl.a. i den her forbindelse været fremhævet, at der fra amerikansk side skulle ske aflytning af f.eks. den danske regering. Dette er imidlertid efterfølgende kategorisk afvist af den amerikanske ambassadør, og Venstre har ikke grund til ikke at fæste lid hertil.

På den baggrund kan jeg derfor helt henholde mig til det, der fra Venstres side blev fremført under debatten i december, og som interessererede kan læse i referatet fra forhandlingerne, side 2247-2250.

Sammen med Enhedslistens forespørgsel behandles også den af SF stillede F 55, der bl.a. handler om, hvilke initiativer regeringen vil tage for at sikre, at man som borger bl.a. kan bruge elektronisk kommunikation uden risiko for at blive aflyttet. I virkeligheden ligger det, SF ønsker at belyse, tæt op ad det, som Enhedslisten ønsker at belyse.

Vi har nu hørt på justitsministerens bevarelse af denne her forespørgsel, og den kan Venstre erklære sig tilfreds med, og den takker vi for.

Som det fra Venstres side blev fremført under den førnævnte debat den 9. december sidste år, er vi selvsagt optaget af, at private personers og virksomhedernes kommunikation med omverdenen ikke uretmæssigt aflyttes eller aflæses. Midlet hertil er først og fremmest at gøre brug af stærk kryptering.

Jeg vil godt slå fast, at Venstre fortsat vil værne om det enkelte individs ret til frit at kommunikere, såvel mundtligt som skriftligt, uden at fortroligheden bliver krænket. Derfor vil Venstre meget nøje følge udviklingen, en

udvikling, som bliver mere global, hurtigere og utroligt avanceret.

Da der derfor efter Venstres mening ikke er sket nogen væsentlige ændringer efter sidste forespørgselsdebat, kan Venstre hverken støtte SF's eller Enhedslistens forslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er godt klar over, at hr. Jens Hald Madsen er stedfortrædende ordfører, men jeg vil dog alligevel gerne spørge, om det giver anledning til bekymring i Venstre, at der bl.a. fra Dansk Industris side har været udtrykt meget stærk bekymring over risikoen for industrispionage. Nu er det jo sådan, at USA's regering siger, at den ikke driver industrispionage, forstået på den måde, at den hævder, at de oplysninger, den indsamler, udleverer den ikke til amerikanske industrivirksomheder, men man benægter faktisk ikke, at man aflytter, man benægter naturligvis, at man udleverer det til virksomhederne. Og risikoen er jo altså, at danske virksomheder også udsættes for en sådan aflytning.

Er hr. Jens Hald Madsen enig i de betragtninger, som justitsministeren har fremlagt, om, at efterretningstjenesterne, de danske myndigheder, stadig væk skal have adgang til at knække koder og få indleveret krypteringsprodukter til godkendelse, således at der altså rent faktisk ikke bliver fri kryptering?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg kan jo godt forstå Venstres problem lidt. Hvis man både vil beskytte efterretningstvæerne og borgerne, så kan det blive lidt svært i den her sag. Det er jo lidt det dilemma, jeg oplever Venstre være i. Jeg har lidt svært ved at se den dér lidt vattede holdning til, at man både siger, at det her er et problem, man godt vil følge, og man også siger, at det er noget, der foregår internationalt, men så samtidig ikke tager stilling til, om vi skal gøre noget internationalt.

Dér vil jeg godt høre, hvad Venstre egentlig mener der er brug for at gøre internationalt for at sikre, at virksomheder og borgere ikke bliver aflyttet.

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Med det forbehold, at jeg er stedfortræder, vil jeg gerne sige til Enhedslisten, at vi meget nøje følger den bekymring, der har været fra Dansk

Industri om industrispionage, men alt er jo baseret på en begrundet mistanke, og alt er også begrundet i, at vores danske regering f.eks. er meget opmærksom på det og følger med i den her udvikling. Den tillid har jeg til vores system.

Og det besvarer også lidt spørgsmålet fra SF, for Venstre går utrolig meget op i at værne om det enkelte individs ret til at kunne ytre sig frit, uden at den bliver krænket, f.eks. fortroligheds-mæssigt. Men samtidig vil jeg også sige, at der altid vil være den nationale sikkerhed at tage vare om, og den nationale sikkerhed, som jeg taler om, og den ret, efterretningstjenester har til at bryde fortroligheden, er en tillidsserklæring, som ligger til den danske regering og til Folketinget om, at der bliver ført kontrol med det.

Jeg er helt sikker på, at EU vil komme mere med på det her område, og jeg er også helt sikker på, at det er noget, Venstre også vil støtte. Men det skal ikke være baseret på en mistænkeliggørelse, det skal være baseret på begrundet mistanke.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Det er altså at vige udenom. Vi har et parti, Venstre, der gerne vil bruge EU til en hel masse ting, og vi fremsætter et forslag til vedtagelse, som stille og roligt hedder, at vi gerne vil have, at EU går ind og er med til at begrunde den mistanke, der er.

Hr. Jens Hald Madsen vil gerne have en begrundet mistanke, vil gerne have en begrundelse. Det, vi foreslår, er faktisk, at EU går ind og kvalificerer den her debat, så det ikke kun er de mange ildsjæle, som faktisk har fået det her frem.

Hvorfor kan EU ikke i det her tilfælde bruges aktivt, hvorfor vil Venstre ikke være med til aktivt at sige til EU, at her har vi en sag, hvor vi faktisk synes, at I godt kan være med til at afklare det, for EU's borgere er truet, og det er noget, der foregår hen over grænsen? Jeg har ikke fået svar på det.

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Fordi der i den måde, som man har lagt den her debat op på, ligger en eller anden form for paranoid opfattelse, vil jeg kalde det, en slags forfølgelse, at vi bliver aflyttet alle steder osv., osv., men udgangspunktet er forkert, for forsla-

get tager udgangspunkt i, at vi bliver aflyttet, at der sker noget underligt, at der sker noget mistænkeligt, at der sker et misbrug.

Det er ikke vores udgangspunkt. Det er, at vi har tillid til, at de, der er folkevalgte, kontrollerer, at man håndhæver fortroligheden. Og derfor ønsker Venstre at se noget mere substans, før vi går så aktivt ind, som SF og Enhedslisten vil.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu deltager hr. Jens Hald Madsen jo ganske vist som stedfortrædende ordfører, men det holder ham jo ikke tilbage fra at komme med de mest fantastiske udtalelser, så derfor bliver jeg altså nødt til at reagere.

Vi baserer ikke vores oplysninger på luftige mistanker. Vi baserer faktisk vores oplysninger på konkret, dokumenterbar information. Det, der bekymrer mig, er, at Venstre nu tager regeringen i hånden og vil være med til at dække over ting, som er veldokumenterede kendsgerninger. Hr. Jens Hald Madsen kan f.eks. sætte sig ned inde i læseværelset her ved siden af og læse i Ekstra Bladet fra i dag og i går, hvor der er fremlagt dokumenter, også adgang til dokumenter, som er officielle amerikanske dokumenter, hvor denne aflytning, som foregår globalt, åbent erkendes af amerikanske myndigheder. Vil hr. Jens Hald Madsen påstå, at Repræsentanternes Hus, som vi henviser til, ikke er en sikker kilde i denne sag?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Hvis man vil undgå at tage stilling, så kan man jo gribe fat i den del af debatten, som passer én bedst.

Vi har ikke rejst en debat om Echelons eksistens eller aflytningssystemernes eksistens. Vi tror, de eksisterer, det synes jeg ikke vi behøver diskutere mere. Vi har rejst en politisk debat – og det er den, jeg beder hr. Jens Hald Madsen tage stilling til – som går på, at vi faktisk skal beskytte borgerne. Og det er dér, jeg hører Venstre vige udenom hele tiden, fordi det er udtryk for noget paranoidt, eller hvad det nu er. Vil hr. Jens Hald Madsen udelukke, hvis vi nu skal gå helt til minimumseksistensen, at det her er teknisk muligt? Vil hr. Jens Hald Madsen sige, at hvis det er teknisk muligt, så burde det vække til bekymring i et parti, der godt vil beskytte borgerne?

Men hvis det er sådan – og det var det, jeg hørte nu – at opgaven er dobbelt, nemlig både at beskytte efterretningsvæsenet og borgerne, så kan jeg godt forstå, at vi får de her svar. Og det, jeg oplever, er, at det er Venstres store problem.

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Det er jo ikke altid, at folketingsmedlemmer bruger Ekstra Bladet som den mest sikre kilde til at dokumentere forskellige ting med. Men jeg kan jo så forstå, at hr. Keld Albrechtsen mener, at det er en endegyldig dokumentation, når man bruger Ekstra Bladet. Okay, jeg føler jo nok, at jeg har større tillid til, hvad en justitsminister og en forsvarsminister siger under ministeransvarsloven; det må jeg sige.

Sådan som jeg forstår det, er der ikke den begrundede mistanke, som bliver fremført, og ærlig talt, jeg skal vel ikke redegøre for, hvad USA foretager sig inden for deres efterretningstjeneste. Det, jeg tager stilling til, er, at forsvarsministeren ved den sidste debat kategorisk afviste, at vi bidrog til eller havde noget at gøre med Echelon. Og det forholder Venstre sig til.

Vi forholder os også til – og det er til SF – at der er teknisk mulighed for aflytning. Der har faktisk igennem årtusinder været mulighed for både at aflytte og åbne breve og alt muligt andet. Der er så kommet mere avancerede muligheder. Dem skal vi følge, og vi skal beskytte vores borgere. Vi skal oplyse om, at når man sender en e-mail f.eks., så svarer det til at sende et åbent postkort. Det er det sikkerhedsmæssige. Det, man for himlens skyld ikke skal gøre, er at sprede en falsk angst og en mistænkeliggørelse, som ikke er dokumenteret nok.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jo, men vil hr. Jens Hald Madsen så ikke gøre mig den tjeneste at læse den artikel, som var i Ekstra Bladet f.eks. i går, hvori der bringes direkte citater fra en rapport, som er udarbejdet i Repræsentanternes Hus i USA, og hvori det fastslås, at den amerikanske organisation NSA er en ekstrem succesfuld organisation, skriver disse revisorer, og det, der er målet for organisationen, er at bevare aflytningerne og deres globale rækkevidde. Og der er så citeret meget teknisk specifikt fra denne rapport.

Denne rapport kan vi jo sagtens fremskaffe. Den findes jo i disse Internettider også på hr. Jens Hald Madsens egen skærm. Vil han ikke

godt sætte sig ned og læse den og så vende tilbage og svare mig på, om den mistanke, jeg har, er sådan et rent spekulativt forsøg på at skabe angst, eller om den rent faktisk ikke er veldokumenteret.

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Jo, det vil jeg meget gerne. Og hr. Keld Albrechtsen kunne så bruge den lejlighed til at formulere endnu et af de utallige spørgsmål til den danske regering, som så kan svare, om der er substans i det eller der ikke er substans i det. Når der så er substans i det, er jeg sikker på, at min ordfører, hr. Svend Aage Jensby, vil møde op til en ny forespørgsel. Men jeg håber på, at næste forespørgsel har lidt mere substans end denne her.

Brian Mikkelsen (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Helge Adam Møller, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne udtale følgende:

For Det Konservative Folkeparti er det vigtigt, at alle, der benytter elektronisk kommunikation, kan gøre dette i tillid til, at den kommunikation, man har med andre, ikke bliver aflyttet eller misbrugt. For at dette kan opnås, er det vigtigt, at vi her i Danmark samt i så mange andre lande som overhovedet muligt fører en krypteringspolitik, som efter vores opfattelse kan sammenfattes i tre punkter:

For det første: Der bør være fri udbredelse af stærk og effektiv kryptering både i Danmark og i udlandet med henblik på at styrke sikkerheden og dermed også den enkelte persons eller virksomheds tillid til, at elektronisk kommunikation kan foregå, uden at andre lytter med.

For det andet: Det er vigtigt, at Danmark og andre lande arbejder både nationalt og internationalt på at sikre en effektiv retshåndhævelse i forhold til kriminelles misbrug og udnyttelse af den moderne kommunikation og kryptering.

For det tredje: Vi ønsker fri international handel med krypteringsprodukter, således at alle, og det være sig både enkeltpersoner og firmaer, har mulighed for at beskytte sig.

Vi kan konstatere, at ministeren i sit svar har givet udtryk for de samme holdninger, og det er den konservative folketingsgruppe meget tilfreds med. Må jeg indskyde her, og det er jo en noget aparte situation, at vi er meget glade og meget stolte af den nuværende regerings politik

på området og synes, at de to ministre håndterer sagen fornuftigt, så der er en stor ros her.

Angående en eventuel undersøgelse på EU-niveau vedrørende aflytning af elektronisk kommunikation har vi ikke stor tiltro til, at en sådan undersøgelse har rimelig chance eller udsigt til at kunne gennemføres på tilfredsstillende måde. Derfor finder vi ikke, at der er behov for, at Danmark tager initiativer på dette område. Skulle der imidlertid komme forslag, som sandsynliggør, at en sådan undersøgelse vil kunne foretages med effekt og resultat, er vi selvfølgelig indstillet på at drøfte en sådan mulighed med regeringen og andre partier her i Folketinget.

I vores folketingsgruppe har vi ikke, hverken officielt eller uofficielt, kendskab til et aflytningssystem ved navn Echelon, men vi har selvfølgelig læst artikler i pressen og kender til mange af de rygter, der går om systemet.

Vi havde en forespørgsel, F 5, som er omtalt også af andre ordførere, for nogle måneder siden, og jeg kan stort set henvise til, hvad den konservative ordfører, hr. Helge Adam Møller, sagde ved den lejlighed, men lad mig tilføje, at der da helt sikkert er enkeltpersoner, kriminelle organisationer eller andre, der ved forskellige lejligheder og nogle gange systematisk søger at aflytte elektronisk kommunikation. Hvis der er det, vil vi som konservative selvfølgelig godt opfordre alle, hvad enten det er borgere, politikere, virksomheder eller organisationer, til at beskytte deres elektroniske kommunikation på relevant måde.

Det betyder, at hvis man har noget, der er hemmeligt og bør forblive hemmeligt, og hvis man vil kommunikere dette elektronisk til andre, så må man selvfølgelig altid sørge for at beskytte meddelelserne ved den fornødne og effektive kryptering, og denne kryptering kan vi varmt anbefale, som det også fremgik af de indledende bemærkninger, jeg havde.

Jeg vil også for god ordens skyld sige, at Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte de to forslag til vedtagelse, vi har hørt heroppefra.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge den stedfortrædende konservative ordfører, om der ikke kan være sket en forveksling i brevgangen. Er den ordførertale, som han her har oplæst, i virkeligheden ikke en forveksling, sådan at han er kommet til at

tage et brev fra den amerikanske ambassadør og så læse det op her fra talerstolen?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

To ting: Jeg blev lidt i tvivl om, hvad hensynet til kriminalitet skulle betyde i forhold til kryptering. Og hvis man snakker om forveksling, så synes jeg da egentlig, at der var mange ting i hr. Brian Mikkelsen tale, som pegede på, at konklusionen faktisk måtte være, at man kunne støtte det forslag til vedtagelse, som vi har fremsat, for det rejser jo spørgsmålet om, hvordan vi kan få belyst nogle af de her ting og også få gjort noget internationalt ved det her problem.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Selv om jeg er stedfortrædende ordfører til det her forslag, så må jeg meddele hr. Keld Albrechtsen, at jeg ikke har taget fejl af den tale, jeg her oplæste.

Selvfølgelig har der været skrevet en hulens masse omkring det her i to bestemte dagblade herhjemme, og det, som vi må gå ud fra i Det Konservative Folkeparti, er de officielle svar, vi får fra regeringen, som vi har fuld tiltro til i denne her sag, og som vi selvfølgelig stoler 100 pct. på. Alt andet ville jo være underligt og også få hele systemet til at bryde sammen. Vi har altså ikke hørt noget som helst om, hverken officielt eller uofficielt, at der eksisterer det aflytningssystem, som hr. Keld Albrechtsen fastholder eksisterer.

Til hr. Knud Erik Hansen: Vi mener ikke, der er grund til yderligere undersøgelser. Vi vil godt have, at man som virksomhed, som privatperson eller som organisation tager sine forholdsregler, så man sikrer sig mod aflytning, og her må man benytte sig af alle de krypteringsmuligheder, der er. Og her kan man sagtens indføre nogle regler, som gør, at det bliver endnu bedre og der bliver skabt nogle incitamenter for, at der bliver endnu bedre mulighed for kryptering. Det er sådan set det, vi vil i Det Konservative Folkeparti.

Peter Skaarup (DF):

Jeg kan meddele, at jeg ikke er stedfortrædende ordfører, jeg er ordfører for Dansk Folkeparti, og jeg har selvfølgelig gennemlæst nogle af de artikler, som også både hr. Keld Albrechtsen og

hr. Knud Erik Hansen har redegjort for her i Folketinget.

For os at se er det rigtigt, at debatten er rejst herinde på Christiansborg. Der flourer også – viderebragt af medierne – en række forskellige spørgsmål, der ikke er svar på, og derfor har vi ikke samme kritik som Venstre og De Konservative af hr. Keld Albrechtsens og hr. Knud Erik Hansens indsats. Vi synes, det er rigtigt, at man stiller de spørgsmål, som ethvert Folketing, parlament, må stille til de ting, der foregår i samfundet.

Vi synes også, det er rigtigt, at man sikrer borgerne den tryghed, der ligger i, at man kan have ret til privatliv, og hvis det er sådan, at et overvågningssystem som Echelon – hvis det findes – eller andre overvågningssystemer krænker et sådant privatliv ud over alle grænser, så er det vores opgave i Folketinget at skride ind, og det mener jeg vi har en opgave i at tilse så også sker.

De oplysninger, vi har om Echelon, er dels håndgribelige, dels uhåndgribelige oplysninger. Som jeg har forstået det, var den første gang, man fik konkrete bud på dokumentation, da den britiske journalist Duncan Campbell henvendte sig til Europa-Kommissionen med en rapport, som indeholdt oplysninger om Echelon. Senere har den tidligere leder af CIA, James Woolsey, i Wall Street Journal også gjort sig til talsmand for, at det fandtes, og at CIA brugte systemet til bl.a. industrispionage. Det fører mig ind på, at det er klart, at den debat, der også er rejst af Dansk Industri, også vækker til eftertanke.

Er der tale om organiseret industrispionage mod bl.a. Danmark, så har vi også en opgave her fra Folketingets side, nemlig at påpege og se til, at det ikke foregår, og at man hjælper danske virksomheder i den kamp mod eventuel spionage, som måtte forekomme.

Jeg må sige, at vi har ikke i Dansk Folkeparti kendskab til systemet Echelon, og vi kan forstå, at ministrene heller ikke har det, og vi må så tage til efterretning, at sådan er det.

Vi har også bemærket en artikel i Ekstra Bladet i dag af Margaret Newsham, som tidligere har været ansat i en række af de virksomheder, som efter sigende skulle stå bag Echelonprojektet, og jeg synes da, at der i den artikel, som hun har skrevet, er skræmmende perspektiver. Hun mener, at man hverken i Vesteuropa eller i USA længere har ret til eget privatliv. Hun siger, og det gælder både USA

og Danmark og Europa, at der foregår overvågning af private samtaler.

Og hvis det er sådan, at der er tale om landskadelig virksomhed, landsforræderi eller ting, der kan være vigtige for samfundet at undgå, så kan jeg godt forstå, man overvåger sådanne samtaler. Det er de spiontjenesters opgave, som vi kender til, det er efterretningstjenesters opgave, som vi kender til, og det er også den danske efterretningstjenestes opgave, men det kan gå over gevind, og det synes jeg vi her fra Folketingets side har en forpligtelse til at sikre det ikke gør.

Vi har kigget på de to forslag til vedtagelse, som er fremsat af henholdsvis Enhedslisten og SF, og for at tage Enhedslistens først så synes vi, at det kommer ind på en rigelig snæver mulighed i forhold til nogle undersøgelser på det her område. Man koncentrerer sig om USA og Storbritannien, men rygtet siger jo lige så vel, at der også er andre systemer i luften. Vi ved det ikke, men vi synes ikke, at en sådan undersøgelse – hvis den skal laves – skal afgrænse sig til USA og Storbritannien. Vi synes ikke, de skal nævnes særskilt i sådan en vedtagelse, og derfor kan vi ikke støtte det forslag, som Enhedslisten har fremsat.

Vi synes derimod, at forslaget til vedtagelse fra SF er udmærket. Der er i SF's vedtagelsesforslag lagt op til, at man i EU-regi skal gennemføre en undersøgelse af, om og hvordan borgere i EU-landene bliver udsat for aflytning af civil elektronisk kommunikation, og vi synes med den kritik, der er rejst – berettiget eller uberettiget – at det vil være rigtigt, at man lader sådan et arbejde gå i gang. Og jeg ved også, at der i Europa-Parlamentet er rimelig bred støtte til, at man skal foretage nogle undersøgelser på det her område. Så derfor vil vi støtte SF's vedtagelsesforslag her i dag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil blot sige til hr. Peter Skaarup, at man kan naturligvis godt tilføje f.eks. Frankrig på listen, Kina eventuelt også. De har ikke efter de oplysninger, vi har, aflytningskapacitet af et sådan enormt omfang som det amerikansk-britiske system.

Men jeg opfatter det sådan, at Dansk Folkeparti i givet fald, der var et flertal for det her i Folketinget, ville gå ind og være med til at drøfte en formulering af en dansk undersøgelse, og det er jeg meget tilfreds med. Så det skal

ikke komme an på de ord. Nu ser det desværre ikke ud til, at der i den her debat er et flertal, som vil pålægge ministeren en sådan undersøgelse. Det håber jeg så der kommer i den næste folketingssamling. Vi standser i hvert fald ikke den her sag, før vi når til bunds i den. Det tilsagn kan jeg give ministrene. Så jeg betragter det også som en melding fra Dansk Folkeparti om, at så vil man godt være med til, at vi får en dansk undersøgelse.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg kan ikke helt give det tilsagn endnu. Jeg synes, det er vigtigt, at vi nu igangsætter det arbejde, som der lægges op til i SF's vedtagelsesforslag, og er der så behov for efterfølgende at komme i gang med et yderligere arbejde, så kan man da meget vel gøre det.

Jeg ved, at det i hvert fald har været fremme i dagspressen, at det bliver en sag, der skal debatteres mellem EU's justitsministre, og på baggrund af udkommet af den må det være noget, som vi efterfølgende tager stilling til her i Folketinget.

Men jeg synes, det er udmærket, at partierne herinde på Christiansborg prøver at fokusere på denne her debat. Er der en utryghed, er der en usikkerhed også i danske virksomheder, om der bliver spioneret mod dem, så har vi grund til her fra Folketingets side at holde øje med det. Vi skal ikke feje det her ind under gulvtæppet. Vi må sørge for, at det, der skal frem, kommer frem. Men jeg vil samtidig sige, at vi er helt opmærksomme på, at efterretningstjenester, og det gælder også den amerikanske, må have muligheder for at sikre både USA og også Vesten mod undergravende virksomhed, mod landskadelig virksomhed og andet, og derfor er der nogle grænseflader her, som måske ikke er så klare; men dem kan vi forhåbentlig få frem i forbindelse med et eventuelt undersøgelsesarbejde.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Der er et mere grundlæggende spørgsmål, som man godt kunne rejse under sådan en debat som den, vi fører her, i hvert fald til de to forespørgere fra henholdsvis SF og Enhedslisten, og det er spørgsmålet, der går på noget mere fundamentalt:

Mener de to forespørgere, at vi i vores tid, her i det nye årtusinde, har brug for at have effektive efterretningstjenester? Mener de, vi har

brug for at have en efterretningstjeneste til at beskytte vores demokrati, respekt for menneskerettigheder, respekt for enkeltindividets rettigheder, frihedsrettighederne? Mener forespørgerne, at vi skal have sådan en efterretningstjeneste, der fokuserer på vores sikkerhed hertilands, vores demokrati, de grundlæggende menneskerettigheder? Mener de to ordførere, at vi også har brug for en militær efterretningstjeneste til at betrykke vores sikkerhedspolitiske interesser og danske soldaters beskyttelse og sikkerhed, når de gør tjeneste uden for landets grænser?

Jeg tror godt, jeg kan give svaret for de to pågældende partiers ordførere, nemlig at det mener de, for så meget kender jeg både SF's og Enhedslistens opfattelse, og når det gælder om at beskytte demokratiet, beskytte menneskerettigheder, beskytte det enkelte individs frihedsrettigheder, ligger vi jo ikke langt fra hinanden. Det gør de danske partier heldigvis ikke. På det grundlæggende felt her er vi jo enige.

Så kan man spørge: Hvordan skal sådan nogle efterretningstjenester så etableres? Jeg mener, at de i deres karakter og deres natur nødvendigvis må være nationale, som også fru Pernille Blach Hansen var inde på; at de bør være nationale; at de bør reguleres gennem national lovgivning; at det bør være de nationale parlamenter, der gennem ministeransvar har ledelsen af tjenesten; at det bør være nationale kontrolorganer, der kontrollerer landenes efterretningstjeneste, sådan som vi har det i Danmark.

For så vidt angår den tjeneste, jeg selv er politisk chef for og tager det politiske ansvar for, politiets efterretningstjeneste, har vi jo reguleringen af tjenestens rammer gennem retsplejelovens bestemmelser. Og redskabet til mange af de efterretninger, som politiets efterretningstjeneste nødvendigvis må have for at kunne forebygge, for at kunne bidrage til efterforskning af alvorlige forbrydelser i forhold til statens sikkerhed, i forhold til kontraterrorisme, kontraspionage og kontraekstremisme, som jo er vigtige dele af efterretningstjenestens funktion, som der er lovgivet om her i Folketinget, er adgangen til at kunne lave brud på det, vi kalder meddelelseshemmeligheden, som jo er aflytning.

Det er der lovgivet om her i Folketinget. Jeg har aldrig hørt repræsentanter for de to forespørgeres partier i dag foreslå en ophævelse af den bestemmelse i retsplejeloven, aldrig. Så begge partiers ordførere opererer altså med, at

aflytning er et redskab, som efterretningstjenesten skal bruge.

Jeg kan sige, at jeg for nylig har fremsat forslag i Folketinget om, at politiet skulle have udvidet adgang til aflytning gennem retskendelse, for så vidt angår kampen mod børnepornografi på det globale netværk Internettet. Noget af den mest modbydelige kriminalitet er jo, når et barn bliver udsat for voksnes overgreb, og når der bliver fremstillet børnepornografisk materiale, som så distribueres og transmitteres via det elektroniske net. Vi behandler jo netop et lovforslag om at give politiet adgang via domstolsprøvelse. De skal have en kendelse ved domstolen, når der er det tilstrækkelige mistankegrundlag.

Begge partiers ordførere har både her i salen og også offentligt tilkendegivet støtte til at give politiet adgang til at lave brud på meddelelshemmeligheden ved hjælp af en retskendelse. Begge partiers ordførere opererer altså med, at de nationale tjenester, politiet, herunder den del af dansk politi, der har med efterretningsvirksomhed at gøre, skal kunne bruge aflytning.

Det, der selvfølgelig er helt afgørende for vores tillid til efterretningsvirksomheden her i landet, er, at den er reguleret igennem vores nationale lovgivning, at vi også fører kontrol med efterretningstjenestens virksomhed. I Danmark har vi tilbage i 1960'erne etableret et Wamberg-udvalg, der fører kontrol ikke blot med politiets efterretningstjenestes, men også med forsvarrets efterretningstjenestes registreringer. Enhver personregistrering bliver forelagt for et uafhængigt organ, der er helt uden for efterretningsvirksomhedernes egne rækker.

Foruden det at have et Wamberg-udvalg, der fører kontrol med registreringerne, har vi også nedsat et parlamentarisk kontroludvalg, der består af folketingsmedlemmer, kolleger herfra fra de fem største partier, hvor forsvarsministeren og jeg selv sammen med de to efterretningstjenesters chefer forelægger de overordnede rammer for virksomheden i de to efterretningstjenester, ja, vi går så langt, at vi også redegør for større gennemførte aktiviteter i efterretningstjenesterne, netop når de er gennemført, for at bevare, at ministeransvaret påhviler henholdsvis forsvarsminister og mig selv som justitsminister.

Bør det ikke være sådan – og det er til hr. Keld Albrechtsen og også til SF's ordfører – vi også vil have det i fremtiden? Både den lovgivningsmæssige regulering af efterretningsvirk-

somhed og kontrollen bør være national, og så må det også gælde for den amerikanske efterretningstjeneste, for den franske, for den tyske, at de reguleres gennem deres parlamenter.

Vi skal selvfølgelig sørge for, hvis det er sådan, at der foregår spionage vendt mod danske interesser, at vi har en effektiv efterretningstjeneste til at lave den kontravirksomhed, som skal rette sig mod overtrædelse af eventuelle danske interesser.

Det er netop det, vi også har vores efterretningstjeneste til.

Der er nu under debatten fremsat forslag til vedtagelse, og jeg vil godt knytte nogle kommentarer først til den, der er fremsat af hr. Knud Erik Hansen, og som jo for den første dels vedkommende helt er i overensstemmelse med regeringens politik: netop at arbejde aktivt for, at borgerne lovligt, men også i praksis kan anvende stærk kryptering. Det er fuldstændig i overensstemmelse med regeringens krypteringspolitik, som jeg også har beskrevet her under forespørgslen.

Vi har fri kryptering, vi vil fortsat have fri kryptering her i landet, og vi vil også fra regeringens side gennem den offentlige sektor virke for udbredelsen af stærk kryptering. Så der er vi helt enige. Der behøver der ikke laves nogle nye vedtagelser. Regeringen har allerede skrevet det til IT-Sikkerhedsrådet. Det er kendt som regeringens og også som praktisk politik.

Det andet punkt går ud på aktivt at arbejde for, at der i EU-regi gennemføres en undersøgelse af, om og hvordan borgere i EU-landene bliver udsat for aflytning af civil elektronisk kommunikation. Her har jeg tilkendegivet både tidligere i samråd og også her i dag, at er der et konkret initiativ til i EU-regi at etablere en undersøgelse, så forholder vi os til det, når et sådant forslag er bragt frem. Vi har ikke noget grundlag for fra dansk side at tage et initiativ, der er vendt mod en række samarbejdslande, der skulle aflytte civil kommunikation. Havde vi det, ville vi jo tage det op over for de pågældende lande. Vi har altså ikke noget grundlag for det. Vi har ikke nogen konkrete anmeldelser her i landet af, at nogle skulle føle sig udsat for den form for overvågning.

Det tredje punkt er: På europæisk plan eller andet internationalt plan at tage initiativ til drøftelse af, hvorledes man skal beskytte borgere mod lande og organisationer og andre, der krænker brevhemmeligheden ved aflytning af

civil elektronisk kommunikation. Jeg har simpelt hen svært ved at forstå det punkt.

Jeg går ud fra, at hr. Knud Erik Hansen er enig med mig i, at regulering af efterretningsvirksomhederne skal reguleres nationalt her i Folketinget. Det har jeg jo allerede konkluderet, og jeg tror, at SF helt klart er af den opfattelse, at vi skal have effektive efterretningstjenester, og at vi skal styre vores efterretningstjenester. Ja, vi udsætter den ene sår for at gå tilbage til 1945 og ser nu gennem en kommissionsundersøgelse på dens virksomhed. Det bliver en offentlig tilgængelig undersøgelse, når kommissionen er færdig.

Jeg vil spørge hr. Knud Erik Hansen: Skal det ikke være sådan? Hvad skulle det til at sidde i internationale fora og drøfte det her, hvis det er sådan, at vi er enige om det fælles udgangspunkt, nemlig at de skal reguleres nationalt? Det er dér, kontrollen skal være effektiv. Det er dér, reguleringen skal være effektiv.

Tilsvarende kommentarer kan gives til det forslag til vedtagelse, der er fremsat af hr. Keld Albrechtsen. Det følger på mange måder det samme spor. Det går lidt videre i sit indhold, men ellers er det i samme spor.

På det grundlag kan regeringen hverken støtte det forslag til vedtagelse, der er fremsat af hr. Knud Erik Hansen, eller det, der er fremsat af hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi meget enige i rigtig meget af det, som justitsministeren sagde specielt i sin indledning, for vi betragter netop det her som noget, hvor det er vigtigt at skelne. Vi må have en efterretningstjeneste også styret fra Danmark både på forsvarsområdet og på politiets område. Det er vigtigt, at disse efterretningstjenester har fri adgang til at gøre det, de nu må i forhold til aflytning og andre ting, hvis de føler, at der kan være tale om landsskadelig virksomhed. Jeg er fuldstændig enig med justitsministeren.

Og der vil vi gerne sætte en skillelinje og sige, at det skal de have mulighed for. Der kan vi måske godt frygte, at SF og Enhedslisten ikke helt og altid er med på det, men det kan vi jo så håbe på, at de alligevel er. Men derudover synes vi, at der er rejst berettiget tvivl om, hvorvidt der eksempelvis foregår industrispionage, som bestemt ikke holder sig inden for det, som

jeg har nævnt kan tillades her på dansk jord i forhold til efterretningstjenesternes arbejde.

Der synes vi så, at det er vigtigt, at vi får sikret tryghed og sikkerhed blandt borgerne, men også blandt virksomhederne i Danmark, og at vi sørger for at komme den tvivl, der er rejst, til livs. Eksempelvis synes jeg, at den artikel, der er i Ekstra Bladet på side 18 i dag, er meget tankevækkende, og det tyder på, at der er brug for, at vi laver en undersøgelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu holdt ministeren en almindelig forsvarstale for de danske efterretningstjenesters virksomhed, og hvis ministeren ønsker en debat med os om det, så skal vi gerne anmelde den. Men jeg tror ikke, at forretningsordenen i og for sig tillader, at jeg går ind i den debat. Det ville i hvert fald være uden for temaet i den forespørgselsdebat, som vi har anmeldt.

Når ministeren nu taler om aflytning med retskendelse, så er problemet jo lige nøjagtig, at den aflytning, som finder sted gennem Echelon-systemet, er en aflytning, som pr. definition finder sted uden retskendelse. Og det er jo det, der er selve problemet. Det var det, vi havde håbet, at ministeren ville erkende i dag. Der etableres aflytningssystemer, der aflytter enorme mængder af kommunikation, hvilket naturligvis pr. definition sker uden retskendelse, fordi det foregår hen over telefonsamtaler og telefax og e-mails osv. Men det er, ligesom ministeren simpelt hen ikke har forstået, hvad problemet er i det overvågningssamfund, som er under opbygning.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg synes, det er en relevant problematik, justitsministeren rejser. Jeg vil egentlig godt spørge, hvorfor den er relevant. Det er måske i virkeligheden det, der er det vigtige spørgsmål.

Det, vi har oplevet, er jo, at der begynder at eksistere en teknik, som gør, at efterretningsvæsener kan gå ind bag det, vi normalt opfatter som lukkede døre. Hvis vi snakker om vores normale retssikkerhed på andre områder, så er vi vant til, at vi kan låse vores døre. Vi er vant til, at hvis nu politiet skal gå ind i vores hus, så skal de have en retskendelse.

Det, der er problemet med det system, vi har nu, er, at teknikken har udviklet sig på en sådan måde, at efterretningsvæsenerne ganske uden

at spørge kan gå ind i vores hus, og vi låser ikke vores døre. Det rejser problemstillingen: Hvad gør vi så? Regeringen har jo tidligere været ude med at sige: Jamen så skal vi have et system, hvor myndighederne har en nøgle, så de kan åbne og komme ind. Det har regeringen heldigvis forladt, for virkeligheden er jo, at vi ikke kan have det system, for de, der vil lave kriminalitet og andre ting, laver bare den stærke kryptering, og så kan man lige så godt beskytte borgerne fuldt ud. Så spørgsmålet er ikke, om vi skal have efterretningsvæsen eller ikke efterretningsvæsen, men hvor grænsen går for, hvordan vi vil beskytte borgerne. Og det er det, der er spørgsmålet her, og dér er der ikke nogen mellemvej. Nu kan jeg se, at den røde knap lyser, så jeg må komme lidt tilbage til det senere.

Men jeg vil godt lige kort sige noget om det med undersøgelsen. Regeringen siger, at der ikke er noget grundlag, fordi der ikke er noget faktisk, og derfor kan vi ikke rette beskyldningen mod nogle lande. Det er jo ikke det, vi har sagt. Vi har sagt, at der er rejst så stærk tvivl om borgernes retssikkerhed her, at man som politisk organisation og som politisk menneske bør agere også på internationalt plan og få rejst det her spørgsmål, få undersøgt, hvor meget der er om det, og få gjort noget ved det, hvis der er noget om det. Det er det, jeg hører, at regeringen stadig væk tøver med.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg er glad for, at hr. Knud Erik Hansen fandt det relevant, hvad jeg sagde i min besvarelse i anden runde.

Jeg er ked af, at hr. Albrechtsen ikke fandt det relevant, for jeg mener, at man er nødt til at starte på et fundament for at diskutere aflytning, for at diskutere efterretningsvirksomhed – Echelon eller ej – og fundamentet er fælles. Det var det, jeg ligesom lagde til grund. Jeg præciserede det netop for, at vi måske kunne bruge debatten konstruktivt til at komme lidt videre.

Måske er hr. Albrechtsen enig med mig i, at vi har brug at have en effektiv efterretningstjeneste til at bekæmpe, til at holde kontrol med ekstremisme her i landet, højreekstremisme, som vi jo ved boltrer sig i de her år, og som har kontakter over landegrænserne. Vi skal ikke så langt tilbage, før vi havde nogle fra det højreekstremistiske miljø i Danmark, som ville gå så langt, at de ville sende brevbomber til borgere –

godt nok uden for vores territorium – nemlig engelske statsborgere.

Heldigvis havde vi en effektiv efterretnings-tjeneste, der også har den troværdighed, at der er udenlandske efterretningstjenester, som vil give efterretninger videre til vores efterretningstjeneste. Vi kunne vide, at der her i landet havde udviklet sig noget så ekstremt, at man ville gå så langt, at man ville sende brevbomber til borgere uden for vores grænse, fordi det var hvide, der levede i parforhold eller var gift med farvede mennesker.

Når jeg siger det her, er det for ligesom at starte på det fælles fundament, som jeg tror, at Enhedslisten er enig med mig i, nemlig at vi skal have en effektiv efterretnings-tjeneste her i landet, der har så stor en troværdighed, at udenlandske efterretningstjenester vil give os efterretninger af den karakter. Vi kan jo ikke vide, hvornår de her celler i det ekstreme miljø pludselig har opbygget relationer til ekstreme miljøer uden for vores grænser. I det her tilfælde havde de. Det var med en meget ubehagelig organisation, der hedder Combat 18, som primært opererer i England. Nu har de pågældende, der var ansvarlige for det her, fået meget lange fængselsdomme, men det viser også berettigelsen af at have en effektiv efterretnings-tjeneste.

Jeg tror, at forsvarsministeren, hvis tiden tillader det, kunne beskrive vores efterretningstjeneste på det forsvarsmæssige område, og hvor stor en betydning det har for danske soldaters sikkerhed, når de gør tjeneste i udlandet, at vi her har en effektiv forsvarsefterretnings-tjeneste, som har en troværdighed, der gør, at udenlandske tjenester også her vil samarbejde og give efterretninger. Det har betydning for den militære sikkerhed for vores folk, for vores soldater.

Hvis vi er enige om det her, så skal vi altså også erkende, at for at efterretningstjenesterne kan have den effektivitet, skal de have troværdighed. De skal reguleres nationalt. De skal have det grundlag, at de også er underlagt parlamentets kontrol, som vi har det her i landet. Men de skal også have nogle redskaber til at drive deres efterretningsvirksomhed med. Det er bl.a. det at kunne lytte med, men det skal være den kommunikation, som er lovlig for efterretnings-tjenesten. Og her i landet er det PET, der står for at kunne bryde meddelelseshemmeligheden. Det gør de efter retskendelse, efter retsplejelovens regler. Det var vi også enige om.

Men den kommunikation, som de militære efterretningstjenester anvender, som forsvarsministeren har redegjort for både i samråd og her i salen, bygger jo på, at det er en kommunikation, der trækkes ned via æteren. Den bygger på, at vi altså skal kunne sikre de militære efterretninger, som har betydning for vores soldaters sikkerhed. Er man enig om det også, så er det, der er tilbage, hvis nogen så ulovligt lytter. Der er det jo, at regeringen siger: Jamen der skal man så beskytte sig. Og det kan være mod noget, der kalder sig Echelon, eller det kan være noget helt andet. Der må vi beskytte vores kommunikation. Der er kryptering et redskab. Det er regeringen enig i. Det vil vi udbrede, det vil vi bruge mest muligt.

Hr. Skaarup var inde på spørgsmålet om industrispionage. Det er noget, som vi fra regeringens side tager meget alvorligt. Jeg indkaldte straks Dansk Industri til et møde med en række kolleger i regeringen, da Dansk Industri var ude med budskabet om, at man her var nervøs for situationen. Jeg kan hilse og sige, at det ikke er min oplevelse, at det – efter de drøftelser, jeg har haft med Dansk Industris administrerende direktør – gør sig gældende. For her siger man også bare til os: Vi vil gerne have stærk kryptering. Vi vil gerne have en liberalisering for krypteringsprodukter. Hvis det er tilfældet, nærer vi ingen usikkerhed i forhold til vores virksomheders interessevaretagelse. Det er det, regeringen har givet som budskab til Dansk Industri.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren drager nu spørgsmålet ind om, hvorvidt der er begået en forbrydelse. Der er nogle, der har anbragt en bombe, og så er det danske myndigheders opgave at efterforske den forbrydelse og anvende de lovlige metoder, som findes til det formål.

Jeg forstår ikke, hvorfor ministeren rejser spørgsmålet om det i den her debat, for dels kan der ikke være nogen uenighed om det, og dels vedrører det ikke den her debat.

Den her debat vedrører den aflytning, som finder sted uden dommerkendelse, som finder sted via disse kæmpe elektroniske aflytningssystemer, og som medfører udveksling af oplysninger mellem landene, og det på en sådan måde, som det påpeges i artiklen i Ekstra Bladet i dag, at det krænker den amerikanske forfatning, og det krænker de bestemmelser om lov-

lig aflytning, som eksisterer i de europæiske lande og også i Danmark.

Jeg går da ud fra, at ministeren er enig i, at det, at der foregår ulovlig aflytning, er et kæmpestort problem, og det er jo faktisk det, vi har ønsket at diskutere. Men vi vil gerne tage den anden debat. Det er bare ikke den, som er på dagsordenen i dag.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Når justitsministeren siger, at det er landenes eget ansvar at klare deres eget efterretningsvæsen, så er spørgsmålet jo egentlig, om det så også er rigtigt i sidste ende. Skal vi acceptere, hvad der sker på andre områder, hvis nogen krænker menneskerettighederne? Vi er jo meget efter andre lande, Kina og lign., der krænker menneskerettighederne. Men vi er af og til ude for, at landet USA, som vi normalt betragter som vores allierede, sandsynligvis også krænker menneskerettighederne. Man går i gang med at aflytte ngo'er, og man går i gang med at aflytte virksomheder og giver oplysningerne videre. Der er stærk mistanke om, at det er sket. Så jeg synes faktisk, der er grund til, at man rejser en international debat om det her, og også får en debat om, hvad man kan tillade sig, og hvad man ikke kan tillade sig.

Det er klart, at man kan beskytte, men det er også væsentligt, at vi får en debat om, hvad der er legitimt, og hvad der ikke er legitimt. Det er her, jeg oplever, at regeringen stikker piben ind og siger: Det vil vi ikke, for vi har nogle allierede, som vi ikke vil genere. I stedet for at sige: Her har vi faktisk som nation, der beskytter menneskerettighederne, en forpligtelse, også internationalt, til at få rejst denne her debat, når visse lande faktisk ikke kan styre sig selv. Det er jo det, det tyder på.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg ved ikke, hvor meget længere vi kan komme hen mod at få skabt klarhed, men jeg prøver endnu en gang. Jeg skal vende tilbage til hr. Knud Erik Hansens ræsonnement om det med, om efterretningstjenesterne nu skal være reguleret gennem national lov, men jeg vil først prøve at komme lidt tættere i dialog med hr. Keld Albrechtsen. Udgangspunktet er jo i dag, at efterretningstjenesterne oprettes som nationale tjenester.

De reguleres nationalt gennem lovgivning, gennem nationale kontrolforanstaltninger. Alt det, som jeg har redegjort for. Det vil sige, at den lovgivning, der er vedtaget her i Folketinget, regulerer vores myndigheder her i landet. Den retsplejelov, vi har, regulerer politiets anvendelse af muligheder for brud på meddelel-seshemmeligheden gennem retskendelse. Det gælder for danske myndigheder. Det gælder for danske myndigheder vendt mod danske borgere.

Grundloven, retsplejeloven, gælder for myndigheder her i landet, på vores territorium. For de andre landes efterretningstjenester er det deres nationale lovgivning, der gælder. Sådan tror jeg, det bør være.

Hr. Knud Erik Hansen spørger: Er det nu rigtigt? Skal det reguleres internationalt? Jeg tror ikke på det. Jeg tror ikke på, at man kan lave den internationale regulering. Jeg tror egentlig heller ikke, at man kan få den effektive kontrol, den effektive regulering, vi ønsker her i landet. På den internationale arena er det, som jeg sagde før: For at vores efterretningstjenester skal have den effektivitet, vi kan forvente af dem, så skal de have troværdighed, så skal der være tillid til dem, ellers ville de ikke være effektive efterretningstjenester. Det er grundlaget for at holde vores efterretningstjenester som troværdige og som effektive tjenester.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Nej, vi kan ikke regulere efterretningstvæsenet. Det har vi i SF ikke nogen forestilling om, at vi kan. Det er nok ret urealistisk. Men vi kan erkende, at det her går tværs hen over grænserne. Vi ved også, at vi da i andre sammenhænge har internationale reaktioner, når der sker noget, som krænker de værdier, vi har, og de principper, som vi synes, at det internationale samfund skal fungere efter. Det er derfor, der er brug for en international reaktion på det her, således at det bliver sat til debat, og så vi også får nogle normer for, hvad man gør og ikke gør. Og det er igen her – og det er derfor måske ikke helt tilfældigt, at justitsministeren trækker efterretningstvæsenet frem – at der er alt for stor interesse for at beskytte efterretningstvæsenet i det her spil i stedet for at sige, at her har vi faktisk en problemstilling, som kræver, at man internationalt også får rejst denne her debat på samme måde, som vi rejser en debat om menneskerettigheder andre steder, når det går på tværs over grænserne.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren gentager, at der findes nationale regler.

Jo, men problemet er, som det beskrives i artiklen i Ekstra Bladet i dag, at der er et gigantisk smuthul i de amerikanske regler, som muliggør, at den amerikanske efterretningstjeneste kunne aflytte f.eks. senatoren Strom Thurmond. Det må de ikke efter amerikansk lov.

Noget tilsvarende må den danske efterretningstjeneste heller ikke. Den må f.eks. ikke aflytte mig, hvis jeg fører en telefonsamtale med ministeren. Ministeren kan bekræfte, at det må efterretningstjenesten ikke. Men vi ved, at den danske regering har aftaler om udveksling af oplysninger med andre lande.

Det vil sige, at der kan være et tilsvarende smuthul i den danske lovgivning, hvor man får oplysninger om indholdet af samtaler, som er aflyttet af andre efterretningstjenester, og som man ikke selv må aflytte her i Danmark. Så det smuthul eksisterer sandsynligvis også i Danmark.

Jo, vil jeg sige til ministeren: Det er dér, problemet er. Det er derfor, vi kræver en undersøgelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Jan Petersen):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om forslagene til vedtagelse først blive foretaget i mødet tirsdag den 23. maj 2000.

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Jan Petersen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 22. maj 2000, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.12